

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (*liikun-
tarajoitteisten lentomatkustajien oikeudet*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 16 päivänä helmikuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neu-

voston asetukseksi liikuntarajoitteisten lentomatkustajien oikeuksista sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 2005

Liikenne- ja viestintäministeri *Leena Luhtanen*

Hallitusneuvos Yrjö Mäkelä

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI LIIKUNTARAJOITTEISTEN LENTOMATKUSTAJIEN OIKEUKSISTA**1. Ehdotus ja sen tavoitteet**

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 16 päivänä helmikuuta 2005 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä. (KOM(2005) 47 lopullinen, 07/2005 (COD), 16.2.2005).

Asetusehdotuksen oikeusperusta on EY:n perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohta. Ehdotus käsitellään 251 artiklan mukaisesti (yhteispäätösmenettely).

Ehdotuksen tavoitteena on turvata liikuntarajoitteisille henkilöille muiden kanssa yhtäläiset mahdollisuudet lentoliikennepalvelujen käyttämiseen kieltämällä liikuntarajoitteisten matkustajien syrjimisen ja velvoittamalla yhteisön lentoasemat ja lentoliikenteen harjoittajat järjestämään heille heidän tarpeitaan vastaavaa apua lentoasemilla ja ilma-alusissa ilman eri maksua. Liikuntarajoitteisia henkilöitä voitaisiin kohdella muista poikkeavalla tavalla vain erikseen säädettyjen lentoturvallisuussyiden nojalla.

2. Ehdotuksen sisältö

Ehdotuksen mukaan lentoliikenteen harjoittaja, sen edustaja tai matkanjärjestäjä ei saa henkilön liikuntarajoitteisuuden perusteella kieltäytyä hyväksymästä varausta lennolle. Liikuntarajoitteisen henkilön pääsyä koneeseen ei saa evätä, jos henkilöllä on varaus lennolle ja hän saapuu lähtöselvitykseen ennen sen kirjallisesti ilmoitettua sulkeutumisajaa tai jos tällaista aikaa ei ole ilmoitettu, vähintään tuntia ennen koneen ilmoitettua lähtöaikaa.

Liikuntarajoitteisen matkustajan matkavarauks voidaan kieltäytyä hyväksymästä, pääsy ilma-alukseen evätä tai vaatia saattajan käyttämistä, jos se on tarpeen laissa määriteltyjen lentoturvallisuusvaatimusten täyttämiseksi tai jos ilma-aluksen koko tai matkustamohenkilöstön oikeutettu puuttuminen estää liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljettamisen. Vara-

uksen tai ilma-alukseen pääsyn epäämisen ja saattajan käytön vaatimisen syyt tulee ilmoittaa liikuntarajoitteiselle henkilölle kirjallisesti viiden työpäivän kuluessa epäämisestä tai saattajan käytön vaatimisesta.

Ehdotus sisältää yksityiskohtaisia säännöksiä liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeudesta avun saantiin lentoasemalla ja ilma-aluksessa. Lentoasemalla järjestettävästä avusta olisi vastuussa lentoaseman pitäjä.

Liikuntarajoitteisen henkilön tulisi ilmoittaa erityisestä avun tarpeesta lentoliikenteen harjoittajalle tai matkanjärjestäjälle vähintään 24 tuntia ennen lennon ilmoitettua lähtöaikaa. Jos ilmoitusta ei ole tehty, on lentoaseman pitäjän toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet järjestääkseen apua siten, että liikuntarajoitteinen henkilö pääsisi varaamalleen lennolle. Muutoin avun saannin edellytyksenä on, että liikuntarajoitteinen henkilö saapuu lähtöselvitykseen ennen sen kirjallisesti ilmoitettua sulkeutumisajaa tai jos tällaista aikaa ei ole ilmoitettu, vähintään yhtä tuntia ennen koneen ilmoitettua lähtöaikaa tai että henkilö saapuu lentoasemalla osoitettuun saapumispisteeseen lentoaseman edellyttämässä, etukäteen kirjallisesti ilmoitetussa ajassa tai jos tällaista aikaa ei ole ilmoitettu, vähintään kahta tuntia ennen koneen ilmoitettua lähtöaikaa.

Määränpään lentoaseman pitäjän on tarjottava apua, jotta liikuntarajoitteinen henkilö pääsee lentoaseman poistumispisteeseen. Kun liikuntarajoitteinen henkilö siirretään eri lennolle, kuin johon hänellä on varaus tai kun liikuntarajoitteinen henkilö vaihtaa konetta lentoasemalla, lentoaseman pitäjän on kaikin kohtuullisin keinoin yritettävä järjestää apu, jotta henkilö pääsisi lennolle.

Lentoaseman pitäjän tulee tarjota apu ilman eri maksua liikuntarajoitteiselle henkilölle, mutta se voi kustannusten kattamiseksi periä maksun lentoasemaa käyttäviltä liikenteenharjoittajilta. Maksun on oltava kustannusdonna ja läpinäkyvä ja se on jaettava liikenteenharjoittajien kesken niiden kyseiseltä

lentoasemalta kuljettamien asiakasmäärien suhteessa.

Myös lentoliikenteenharjoittajan tulee tarjota tarvittava apu liikuntarajoitteiselle henkilölle ilman eri maksua, edellyttäen, että henkilö noudattaa lentoasemalle ja lähtöselvitykseen saapumisessa asetuksessa säädettyjä määräaikoja ja muita edellytyksiä.

Lentoliikenteen harjoittajan ja matkanjärjestäjän on huolehdittava siitä, että niillä on käytössään järjestelmä avun tarvetta koskevien ilmoitusten vastaanottamiseksi kaikissa sen myyntipisteissä jäsenvaltion alueella, mukaan lukien puhelin- ja internetmyynti.

Jokaisen jäsenvaltion on nimettävä ja ilmoitettava komissiolle asetuksen täytäntöönpanosta vastaava elin. Nimitetyn elimen on valvottava asetuksen noudattamista ja turvattava liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen. Ehdotus antaisi liikuntarajoitteiselle henkilölle oikeuden valittaa asetuksessa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisesta kyseiselle elimelle tai muulle toimivaltaiselle elimelle.

Jäsenvaltioiden olisi aktiivisesti informoitava liikuntarajoitteisia henkilöitä heidän oikeuksistaan asetuksen nojalla sekä valitusmahdollisuudesta. Jäsenvaltion olisi myös säädettävä asetuksen rikkomisen seuraamuksista ja ilmoitettava kyseisistä säännöksistä ja niiden mahdollisista myöhemmistä muutoksista komissiolle.

3. Ehdotuksen käsittely EU:ssa

Komissio esitteli asetusehdotuksen liikenne-, televiestintä- ja energianeuvoston kokouksessa 21.4.2005. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi 27.4.2005.

4. Lainsäädännön alaan kuuluvat asiat

Lentoyhtiöille ja lentoasemalle asetuksessa asetettavat velvollisuudet kuuluvat lainsäädännön alaan. Velvollisuuksien rikkomisen seuraamuksista on säädettävä lain tasolla.

5. Taloudelliset vaikutukset

Asetuksen edellyttämistä lentoasemien laitteistojen ja palvelujen kehittämisestä aiheutuu lentoasemien pitäjille ja lentoliikenteen harjoittajille kustannuksia, jotka kanavoituvat lentoasemamaksujen ja matkalippujen hintojen kautta lentomatkustajien maksettavaksi. Toisaalta osa laitteistoista ja palveluista on jo nykyisin olemassa osana vapaaehtoista palvelua. Lisäkustannukset kohdistettaisiin kaikille lentomatkustajille, joten hintavaikutus yksittäiseen lentomatkaan jää vähäiseksi.

6. Etutahojen kuuleminen

Ehdotuksesta on kuultu Ilmailulaitosta, suomalaisia lentoliikenteen harjoittajia, kulluttajavirastoa ja valtakunnallista vammaisneuvostoa. Ehdotusta pidettiin yleisesti ottaen perusteltuna, mutta katsottiin, että yksityiskohtien täsmentäminen voi olla tarpeen. Valtakunnallinen vammaisneuvosto lisäksi katsoi, että perusteita, joilla lentoliikenteen harjoittaja, sen edustaja tai matkanjärjestäjä voi kieltäytyä hyväksymästä varausta liikuntarajoitteiselta henkilöltä tai evätä tältä pääsyn lennolle, olisi tulkittava suppeasti.

7. Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehdotuksen tavoitteiseen liikuntarajoitteisten lentomatkustajien oikeuksien parantamisesta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että liikuntarajoitteisille matkustajille turvataan muiden matkustajien kanssa mahdollisimman tasatarvoiset edellytykset käyttää lentoliikenteen palveluja.

Lentoyhtiöiden ja lentoaseman välisen tehtävänjaon osalta täsmennykset voivat olla tarpeen, koska lentoasemien koko ja edellytykset palvelujen tuottamiseen vaihtelevat. Valtioneuvosto on valmis tutkimaan kaikkia ratkaisumalleja, jotka turvaavat asetuksen tavoitteiden toteutumisen.